

Co-funded by
the European Union

Audio i video montaža

Titlovi i grafika

Jelena Todorović

Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

Cilj vežbe

- *Cilj vežbe je upoznavanje s mogućnostima Titler prozora. Prozor Titler pruža velike mogućnosti kao što su odabir fonta, njegove veličine, boje ili providnosti. Upoznavanje s postojećom bankom unapred definisanih i lako izmenjivih stilova pomoći će u odabiru prikladnog izgleda.*
- *Vežba objašnjava razliku između titlova i grafičkih objekata, uz naglašavanje razlike između loše čitljivih tilova i neprimerene grafike, i između lako čitljivih titlova i dobre grafike.*
- *Skreće se pažnja na vidljiv deo slike uobičajenog televizora i na pozicioniranje titla/grafike u odnosu na ivice ekrana.*

Titlovi i grafika

- Prvi utisak je najvažniji. To treba imati na umu, kada je u pitanju vaš naslovni titl. On omogućava gledaocu da se informiše i stekne uvid u ono što bi moglo da sledi.
- Dobro dizajnirana grafika ima direktan doprinos uspešnosti svake prezentacije, a loša grafika i loš naslovni titl, na samom početku, diskredituju čitavu produkciju.

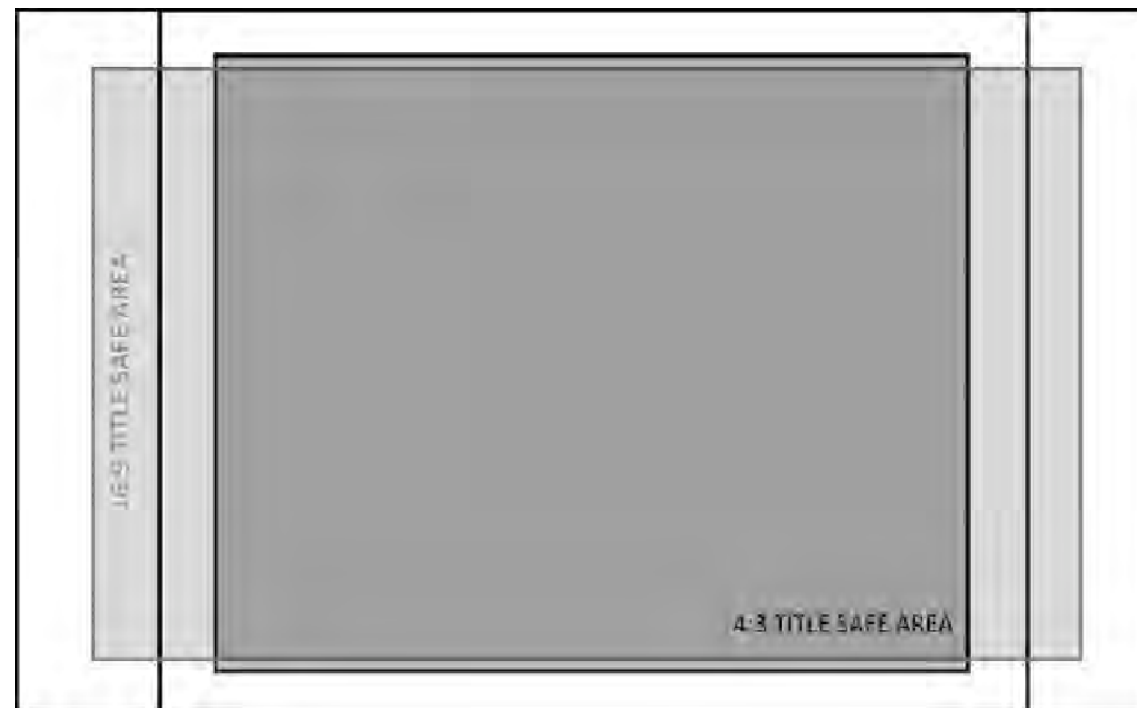
Titlovi i grafika danas

- Titlovi obuhvataju formu i prelom teksta i brojeva, a grafika dijagrame, mape, tabele, dekorativne i slikovne elemente. Nekada je bila neophodna velika veština u radu s titlovima i grafikom; to je bio naporan i mukotrpan proces. Stvaranje dobro dizajnirane grafike danas ne bi smeo da bude problem, jer je za to dovoljan „običan“ personalni računar.
- Rad na grafici počinje odabirom fonta. Takođe, programi za insertovanje titlova grafike nude veliki broj unapred definisanih i lako izmenjivih opcija. Velike mogućnosti koje poseduju ovi programi mogu vas odvesti u prekomerno dizajniranu i neprimerenu grafiku, jer ne odgovaraju sadržaju programa koji sledi, ili ih prati.

Titlovi i grafika danas

- Vrlo je bitno s dizajnerskog aspekta (neophodno je i s tehničkog) predvideti medij za koji se radi grafika: da li je u pitanju standardni 4:3 ili 16:9 format slike.
- Treba obratiti pažnju na to koji je vidljiv deo slike na prosečnom televizoru i grafiku pozicionirati dalje od ivica. Deo ekrana, u kome je bezbedno postaviti titl i grafiku, naziva se *title safe area*.

Dobro titlovanje

- Sigurno ste nebrojeno puta videli slabo čitljive titlove na početku, za vreme i na kraju nekog programa. Cilj titla je da obavesti gledaoca, da mu omogući da pročita informaciju s lakoćom, brzo i neprimetno. Posebno treba obratiti pažnju na titlovanje (prevod) nekog stranog programa (filmskog ili televizijskog).
- Čitljivost slova zavisi od veličine, oblika i pozadine na kojoj se nalaze.
- Veličina slova ne bi trebalo da bude manja od 1/25 veličine slike. Fontovi dobri za štampu ne moraju biti dobri za titlovanje. Ukoliko je moguće, dobro je koristiti masna slova (***bold***).

Dobro titlovanje

- Na ekranu ne treba da bude više titla nego što je gledaocu u tom trenutku potrebno. U suprotnom, umesto da pročita vašu informaciju, ili deo nje, neće je uopšte pročitati.
- Brza promena titla obeshrabruje ljude već posle par sekundi i oni odustaju od čitanja. Najbolja provera trajanja je da laganim tempom možete naglas pročitati ceo titl, i da on traje još određeno vreme nakon toga.
- Odabir odgovarajuće pozadine za titlovanje može biti važan koliko i sama slova. Jednobojna pozadina često je najbolje rešenje, jer skreće pažnju na slova i ne ometa u čitanju. Međutim, opasno je ukoliko predugo traje jer postaje dosadno za gledanje. Ornamentalne pozadine, pune tekstura, apstraktnih oblika mogu povećati ukupni doživljaj kod gledaoca, ali ga mogu i zbuniti. Odabir pozadine zahteva puno pažnje.

Dobro titlovanje

- Postavljanje grafike na šarenu pozadinu otežava čitanje. Ukoliko ubacite titlove preko snimka s terena, čovečije oko možda neće biti u mogućnosti da ih nađe i fokusiraće se na pozadinu, umesto na titl. Ovo se najlakše može izbeći upotrebom svetlih slova (belih ili žutih), oivičenih tamnom linijom (crnom ili sivom).
- Uvek možete proveriti grafiku, ukoliko vam program dozvoljava, ako celu sliku prebacite u monohromatsko okruženje. Treba izbegavati postavljanje titlova preko slova u kadru (snimak novina, natpisa na ulici i sl).
- Titlovi imaju nekoliko osnovnih pozicija: centralno gore, levo ili desno gore, centralno, centralno dole, levo ili desno dole.

Vrste grafike

- Grafika može imati veliki doprinos u svim vrstama TV programa.
- Može se predstaviti na više načina:
  - preko celog ekrana (kao potpuni kadar), ili
  - može biti kombinovana sa živom slikom (pojavljuje s na ekranu koji je u kadru, kao mapa na zidu, ili kao slobodno stojeći panel).

Animirana grafika

- Animacija oživljava grafiku, čak i najmanji pokret kao što je švenk s jednog na drugi detalj, zum na ili s detalja može zadržati pažnju gledaoca duže nego kod statične grafike.
- Na primer, u svim dečijim emisijama, grafika je neophodna kako bi zadržala deci pažnju i asocirala ih na crtani film.
- Animacija može biti i najjednostavnija primena tranzicija (brisanje, pretapanje).
- Zahvaljujući animiranoj grafici i prilikom snimanja u studiju (ili van njega) moguće je dočarati kapi kiše, pahulje snega, vatru, maglu...

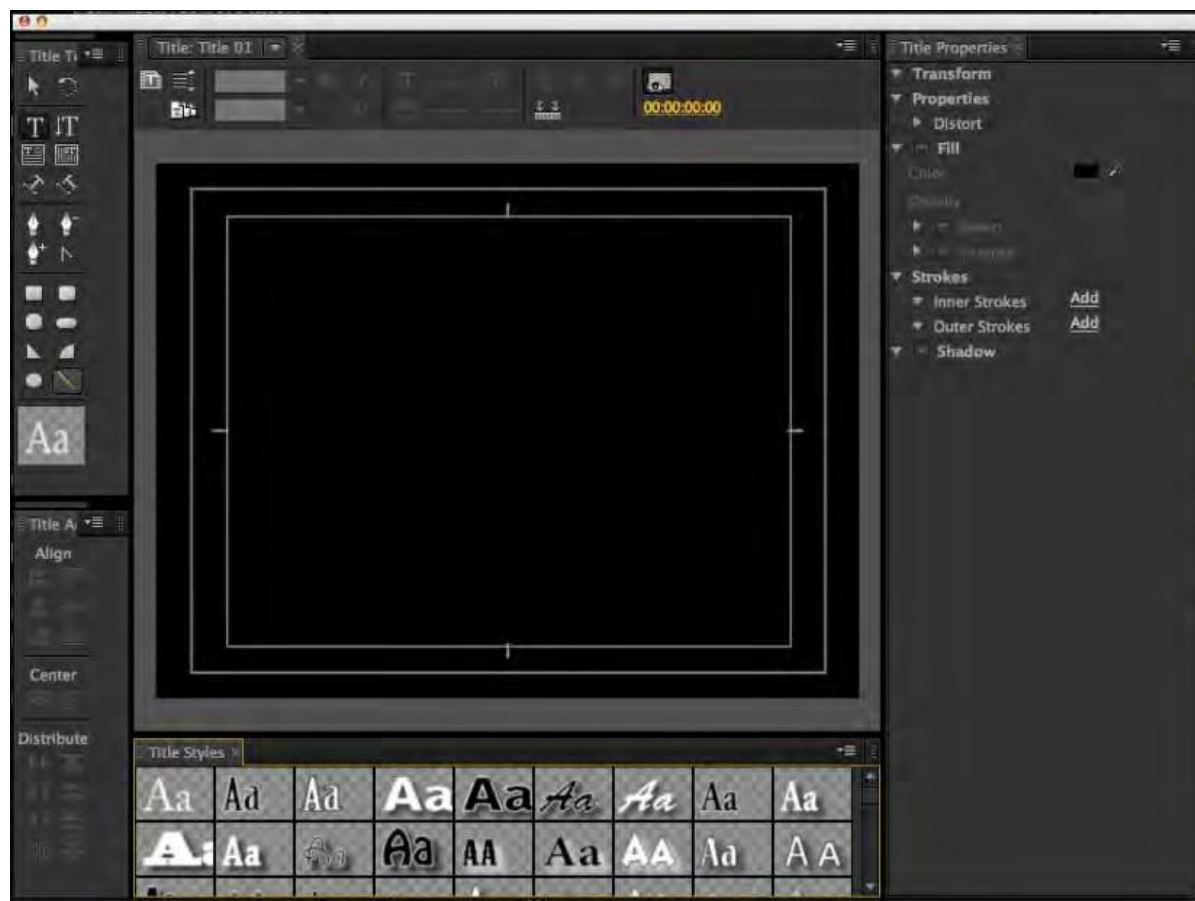
Vežba 5

1. Pokrenite Adobe Premiere Pro, izaberite New Project > titlovi.
  2. Izaberite: File > New Sequence, iz Available Presets > DV – PAL > Standard 48kHz.
  3. Desnim klikom miša u panelu Project otvorićete meni, izaberite > New Item > Title... (ili Title > New Title > Default Still).
- *Otvoriće se prozor u kome možete dodeliti ime titlu koji kreirate (ili će program sam generisati ime), takođe moguće je izmeniti veličinu, frejmrejt i odnos piksela, bez obzira na podešavanje sekvence. Potvrdite.*

Vežba 5

- Pred vama je Titler prozor u kome se generišu svi titlovi u programu Adobe Premiere Pro.*

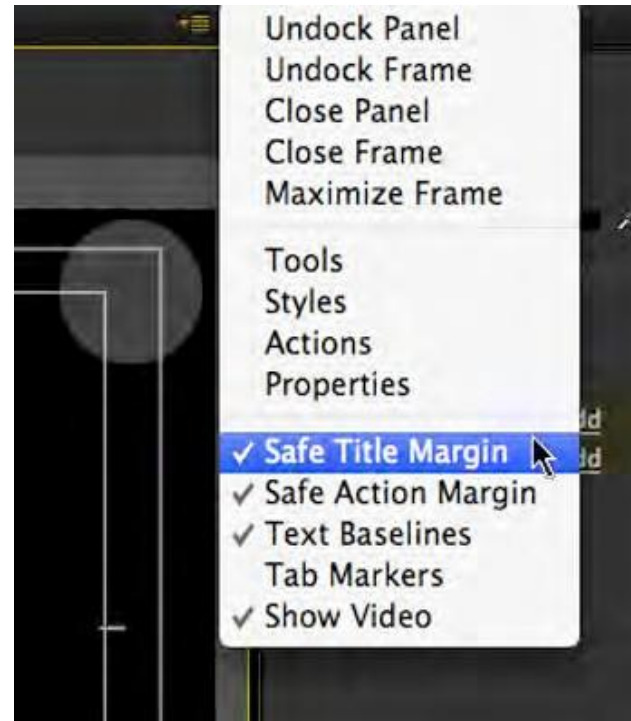
Vežba 5

- *Prozor Titler sadrži veliki broj alatki svrstanih u 5 panela.*
  - *Title Designer – Predstavlja glavni ekran u kome se izrađuju i pregledaju generisani titlovi (U zavisnosti od pozicije CTI u panelu Timeline u ovom ekranu pojaviće se sadržaj iz panela Timeline. Ukoliko niste odredili dobru poziciju CTI, odabirom opcije Show Video i izborom određenog mesta u panelu Timeline preko promene tajmkoda, možete doći do željenog kadra u ekranu.)*
  - *Title Properties – Sadrži u sebi sva najvažnija podešavanja slova: font, veličinu, boju i sl.*
  - *Title Styles – Sadrži unapred definisana grafička rešenja titlova.*
  - *Title Actions – Sadrži alatke neophodne za centriranje teksta unutar ekrana.*
  - *Title Tools – Koristi se, između ostalog, za definisanje pravca pisanja teksta, određivanje putanja i sl.*

Vežba 5

- U prozoru Titler uključene su unapred definisane opcije Safe Title Margin i Safe Action Margin. Ukoliko želite da ih isključite/ponovo uključite, kliknite na strelicu koja se nalazi s desne strane iznad ekrana za prikazivanje, i označite ih u padajućem meniju.

Vežba 5

4. Ukoliko nije aktivna, izaberite alatku Type Tool. Kliknite mišem „po sredini“ ekrana. Napišite svoje ime.
5. Izaberite neko od unapred definisanih grafičkih rešenja iz panela Title Styles.
  - *U zavisnosti od odabira, tekst poprima osobine unapred definisanog stila.*
6. Iz padajućeg menija izaberite font Arial tipa Regular.
7. U panelu Properties, takođe, možete promeniti font u padajućem meniju Font Family. Odaberite Times New Roman, a u Font Style Bold.

Vežba 5

---

8. Promenite veličinu fonta na 45, opcijom Font Size.

- *Umesto upisivanjem željene vrednosti, povlačenje miša preko ove opcije takođe možete izvršiti promenu veličine.*

9. Izaberite ponovo Type Tool i aktivirajte polje za unos titlova, klikom miša na vaše ime. U novom redu napišite prezime. Selektujte tekst.

10. Probajte sve opcije u odeljku Properties.

- *Ukoliko ste dobili stil teksta koji želite da koristite u celom projektu, možete ga dodati u Title Styles, kako ne biste svaki put iznova pisali podešavanja.*

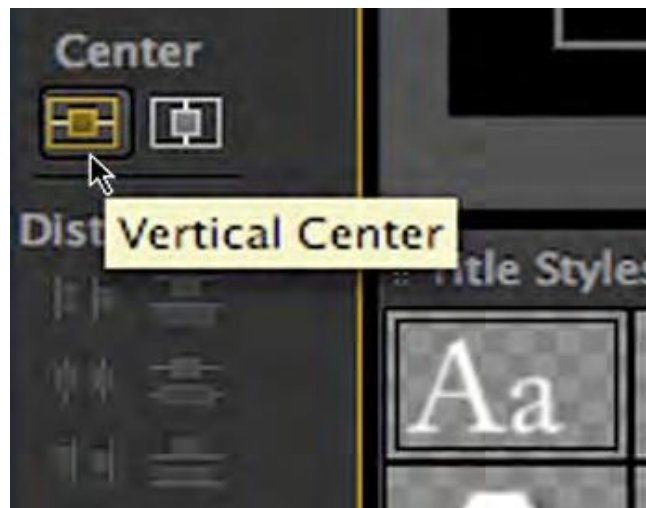
Vežba 5

---

11. Klikom na strelicu s desne strane panela Title Styles, otvoriće se meni, izaberite New Style... i potvrdite.
- Otvoriće se prozor u kome možete upisati ime unapred definisanog grafičkog rešenja titla, ili ostaviti automatski generisani naziv.*
  - U panelu Title Styles, na poslednjem mestu, pojaviće se nova ikonica s izgledom vašeg titla. Pri kreiranju svakog narednog titla, možete izabrati vaš unapred definisani stil.*
12. U panelu Title Action pritisnite dugmad Vertical Center i Horizontal Center da biste pozicionirali tekst na sredini ekrana.

Vežba 5

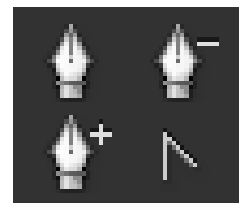
13. Kada u potpunosti završite s izradom titla, jednostavno zatvorite prozor.

- *Adobe Premiere Pro neće pitati da li želite sačuvati fajl, već će to uraditi sam, automatski. Titl iz panela Project možete koristiti kao i svaki drugi a/v klip u panelu Timeline, a duplim klikom miša nad određenim titlom možete izvršiti naknadne izmene. Tekst generisan u prozoru Titler ima automatski alfa kanal.*

Vežba 5

---

14. Kreirajte novi titl. Probajte primenu alatki Point, Area i Path.

- *Point* – tekst koji upisujete, ispisuje se u jednom redu sve dok ne pređete sami u naredni red.
- *Area* – tekst koji upisujete, ispisuje se unutar prethodno određene oblasti i sam se prelama.
- *Path* – obeležavanjem tačaka po ekranu tekst koji upisujete, ispisuje se prema liniji definisanoj tim tačkama.
- *Sve ove alatke imaju svoj horizontalni ili vertikalni pravac.*

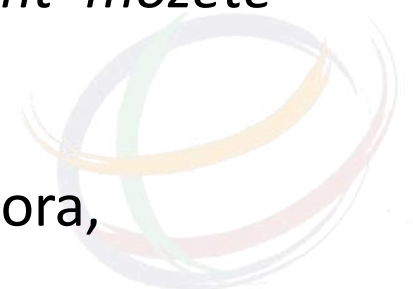
Vežba 5

---

15. Putanja se kreira korišćenjem alatke Path Type, a menja alatkama Pen, Add/Delete Anchor Point ili Convert Anchor Point.

- Ako ste koristili alatku Pen u programu Adobe Photoshop ili Bezier Tool u programu Corel Draw, nećete imati problema s korišćenjem alatke Pen. Putanju definišu najmanje dve tačke. Povlačenjem miša preko ekrana i kliktanjem u određenim tačkama, možete dobiti željenu putanju. Ukoliko naknadno želite da dodate ili oduzmete tačke, upotrebite alatku Add Anchor Point, odnosno Delete Anchor Point. Alatkam Convert Anchor Point možete nastaviti vašu putanju.*

16. Nakon što ste iscrtali putanju, klikom bilo gde unutar graničnog prostora, možete kucati tekst koji će pratiti putanju. Zatvorite prozor.

Vežba 5

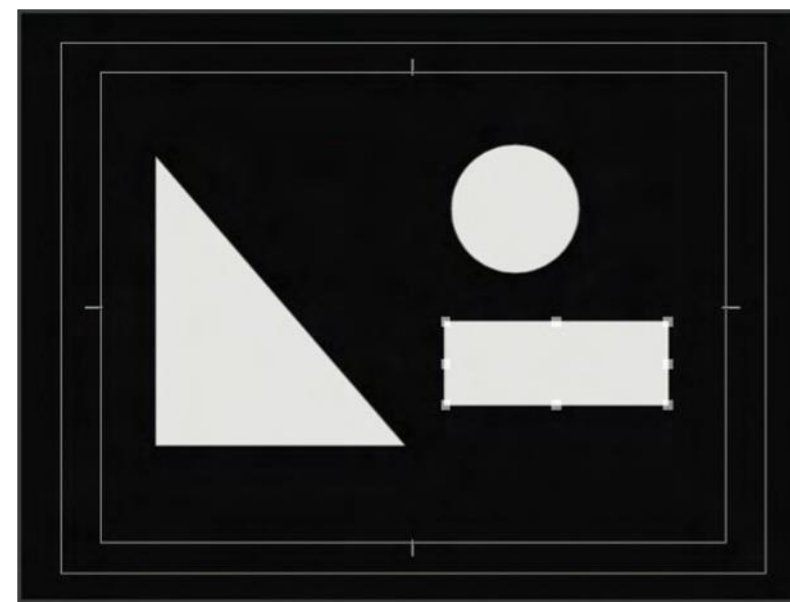
- Pored izrade titlova u prozoru Titler možete izraditi geometrijske oblike!

17. Kreirajte geometrijske oblike. Pokrenite Titler.

18. Izaberite neki od unapred definisanih oblika. Prevlačenjem miša preko ekrana (iscrtavanjem konture), definišete budući oblik objekta, otpustite taster miša.

- *Ukoliko držite taster „Shift“ na tastaturi, zadržaćete jednake proporcije oblika.*

19. Da biste dodali još jedan geometrijski oblik, izaberite Selection Tool, kliknite na prazan deo ekrana, onda ponovo izaberite željeni oblik.

Vežba 5

- *Na izgled objekata, takođe, utiču stilovi sačuvani u Title Styles.*

20. Probajte da napravite sve oblike koje vam nudi prozor Titler. Zatvorite prozor.

- *Pored statičnih (Still Title), postoje i 2 tipa dinamičnog teksta: Roll (kotrljajući) i Crawl (puzeći).*

21. Izaberite Title > New Title > Default Roll. Nazovite titl Rolling Credits. Potvrdite.

- *Opciju Roll možete aktivirati u samom prozoru Titler, klikom miša na Roll/Crawl Options... iz padajućeg menija.*

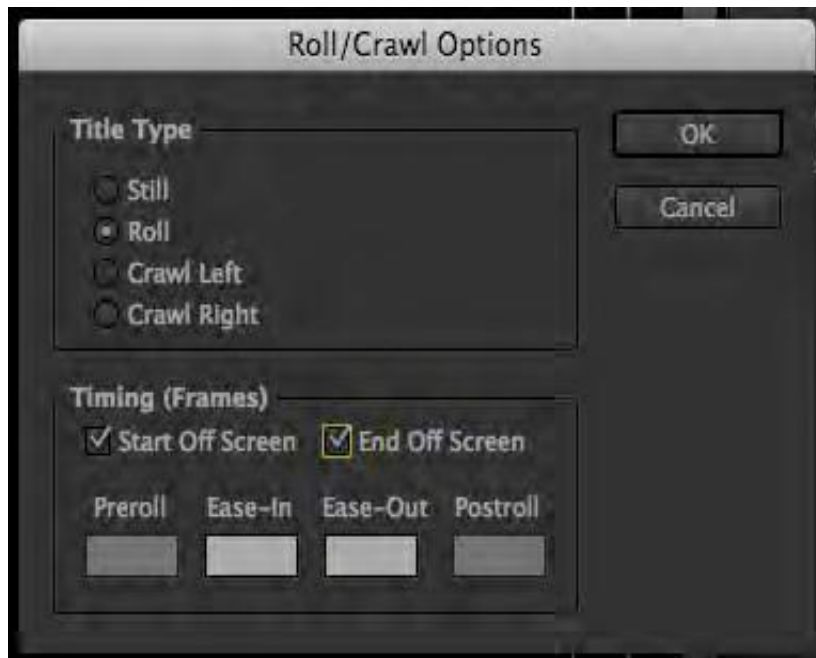
22. Pokrenite Notepad. Iz foldera Banka 4 otvorite fajl credits.txt. Prekopirajte sadržaj .txt fajla u Titler.

23. Centrirajte tekst, izaberite željeni stil (Title Style).

Vežba 5

24. Pritisnite dugme „Roll/Crawl Options...”

- *Start Off Screen* – određuje da li će špica u potpunosti započeti van ekrana, ili će započeti tekстом na vrhu.
- *End Off Screen* – određuje da li će se odjavna špica u potpunosti završiti izvan ekrana.
- *Pre--Roll* – određuje broj frejmova pre pojavljivanja prvih reči na ekranu.
- *Post--Roll* – određuje broj frejmova nakon pojavljivanja poslednjih reči na ekranu.
- *Ease-In* – određuje broj frejmova za usporenje na početku prikazivanja špice.
- *Ease-Out* – određuje broj frejmova za ubrzanje na početku prikazivanja špice.
- *Crawl Left/Right* – određuje pravac crawl teksta.

Vežba 5

---

25. Izaberite polja Start Off Screen i End Off Screen, upišite 5 u polja Ease-In i Ease-Out, zatvorite prozor.
26. Iz panela Project prevucite titl „Rolling Credits“ na traku Video 2, u panelu Timeline.
27. Iz foldera Banka 4 uvezite: Slika4_1. Prevucite na traku Video 1 ispod titla fajl Slika4_3. Izrenderujte prikaz.
- *Ukoliko je potrebno ujednačite im trajanje.*

Vežba 5

---

28. Reprodukujte titl.

29. Sadržaj odjavne špice nije moguće pročitati zbog prevelike brzine kretanja titla. Produžite u Panelu Timeline trajanje titla i pozadinske slike, dok ne postignete željenu brzinu kretanja titla.

30. Sačuvajte projekat.

Pitanja i odgovori

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them."

Network of centers for regional short study programs in the countries of the Western Balkans

Call: ERASMUS-EDU-2023-CBHE

Project number: 101128813